

Mníšek, korouhve po restaurování navracené do úchytů pro žerdě u bočních lavic v kapli

Políkno, čištění brokátu suchou cestou

Políkno, střapce po vyčištění a doplnění probarvených nití

Procesní korouhve

návesní kaple Jména Panny Marie v Políkně (okres Jindřichův Hradec), vlastník: obec
 technika: šití ruční a strojové, tkaní, malba na plátěné podložce, truhlářská
 a řezbářská práce (žerd'), štafířská práce; 100 x 85 cm, obrázky 40 x 35 cm
 (náměty: Nanebevzetí Panny Marie a Panna Maria Loretánská)

Čechy, druhá třetina 18. století

restaurování: Kateřina Pittlová, Radka Kalabisová, Lenka Helfertová, 2012

návesní kaple Sv. Jana Křtitele v Mníšku (okres Jindřichův Hradec) vlastník: obec Stříbřec
 technika: šití ruční a strojové, strojové tkaní, malba na plátěné podložce, truhlářská
 a řezbářská práce (žerd'), štafířská práce; 122 x 73 cm, obrázky 45 x 35 cm
 (náměty: Panna Maria Mlácká a sv. Jan Křtitel; sv. Václav a Svatá Rodina)

Bedřich Kamarýt, 1894

restaurování: Radka Kalabisová, 2014

Procesní korouhve patří mezi zvláště ohroženou součást vybavení kostelů a kaplí. Nosívali je mládenci v první řadě náboženského průvodu (procesí, od latinského procedere – putovat). Pravidelně se procesí pořádala většinou o Velikonocích, o svátcích Božího těla, Nanebevstoupení Páně či Sslání Ducha svatého (Letnice). Některá procesí byla organizována jako prosebná, například proti suchu, moru, válce, za déšť. Putovalo se též na poutní místa, často mariánská, a to zejména o mariánských svátcích – Navštívení Panny Marie (2. 7.), Nanebevzetí Panny Marie (15. 8.) či Narození Panny Marie (8. 9.). Duchu procesí odpovídaly i náměty náboženských výjevů na korouhvích.

S úpadkem procesí upadaly v době normalizace v zapomnění i korouhve. Textilní materiál rychle podléhal zkáze, a to zvláště v klimaticky nevhodných podmínkách. Kupříkladu korouhve z Políkna byla nalezena smotaná a zaprášená za hlavním oltářem před stavební rekonstrukcí kaple. V některých případech byly do textilního souvrství vkládány písemné dokumenty, například v mníšecké korouhvi s Pannou Marií Mláckou a sv. Janem Křtitelem se podařilo objevit ručně psaný a datovaný dokument identifikující jednotlivé donátory i autora obrázků.

Mechanicky poškozené, potrhane a zvlněné textilní části (listy) všech jmenovaných korouhví byly znečištěné prachem, jejich barevnost vybledlá, ve vlněné látce byly patrné díry po napadení hmyzem, malby obrázků zkrakelované a sedřené. Restaurátorské zásahy se odvíjely od provedení zkoušek stálobarevnosti a čištění textilního materiálu. Kromě šetrného čištění suchou cestou se užíla i mokrá technologie – čištění tamponováním a pomocí páry. Po demontáži byly plochy degradovaných listů podloženy nosným skeletem (v mníšeckém případě novým vlněným, v políkenském bavlněným sukmem), který kvalitou odpovídal originálu a byl obarven do odpovídajícího odstínu. Perforace se zajistily šitím, třásně byly vyrovnány. Dle dochovaných kusů, které se podařilo doplnit novou přízí, byly vyrobeny nové střapce a doplněny chybějící šňůry. Jako konzervační skelet se užíla obarvená krepelína. Obrázky byly konzervačně stabilizovány a retušovány.

Políkno, detail poškození brokátu

Políkno, rub korouhve s Pannou Marií Loretánskou před restaurováním

Políkno, rub korouhve s Pannou Marií Loretánskou po restaurování

Políkno, líc korouhve s Nanebevzetím Panny Marie po restaurování

Mníšek, korouhve s Pannou Marií Mláckou před restaurováním

Mníšek, korouhve se sv. Václavem před restaurováním

Mníšek, detail poškození malby sv. Jana Křtitele před restaurováním

Mníšek, detail poškození malby Svaté Rodiny před restaurováním